

RIGÓ MÁTÉ

Csendes gyarmatosítók?

Kelet-közép-európai idegenlégiósok az indokínai háborúban

<https://doi.org/10.56944/multunk.2025.2.5>

Az alább közzétett néhány forrás a teljesség igénye nélkül vilant fel szemelvényeket arról, hogy miként került több ezer kelet-európai fiatal férfi a Francia Idegenlégión keresztül az indokínai háborúba 1945 után, illetve milyen sors várt rájuk, amennyiben sikerült hazatérniük az 1950-es évek első felében. Hogyan érintette a légiós rokon az itthon maradt családtagok életét, és milyen különbségek figyelhetők meg a sztálinista időszakban Kelet-Németország és Magyarország között az exlégiósok meg-, illetve elítélésében? A kérdés tágabb kontextusa a második világháború és a gyarmati, dekolonizációs háborúk egybefolyása, elsősorban kelet-közép-európai perspektívából. Bár ezek a konfrontációk már pusztán a részt vevő katonaság anyaországait tekintve is globális konfliktusoknak mondhatóak, beleértve az indokínai háborút is, a történelemszakma mégis hagyományosan a gyarmatosító ország (ez esetben Franciaország) szemszögéből ábrázolta ezeket, illetve újabban megjelent a gyarmatosítás ellen harcoló lakosság (Indokína esetében a vietnámi társadalom) szemszögének bemutatása is. A „vasfüggöny-mentalitás”, mely máig sokszor mesterségesen elválasztja egymástól Kelet- és Nyugat-Európa történetét, a dekolonizáció historiográfiáját is jellemzi, holott a kelet-európai bevándorlók a francia gyarmatbirodalom utolsó és nem elhanyagolható védelmezőit alkották. Elég csak Horn Gyula testvérére, Dobi István fiára, vagy Nicholas Sarkozy apjára, Sárközy Pálra gondolni, és természetesen azokra a kevésbé ismert légiósokra, akiknek életútját

Nóvé Béla és legutóbb Biró Aurél tárták fel példás alapossággal.¹ A közzétett források a légiósok magyar rokonságának levelezését, a Magyarok Világszövetségének dokumentumait, illetve a kevésbé ismert keletnémet és romániai magyar légiósok hányattatásait mutatják be.

A második világháború végét követő zavaros időszak kelet-közép-európaiak millióit sodorta Nyugat-Európába katonaként, menekültként, elűzött német kisebbségként, vagy munkatáborokból szabadultként. (13. dokumentum). A szövetségesek által ellenőrzött hadifogoly- és menekülttáborokban gyakran méltatlan körülmények és éhezés fogadták a „dipiket” (displaced person), akik közül sokan azért sem akartak hazatérni, mert féltek a világháború során elkövetett tetteikért való megtorlástól. Mások, mint például az erdélyiek vagy a vajdaságiak, nem tudtak, vagy nem akartak a polgárháború-szerű viszonyok közé visszatérni, és egy velük szemben ellenséges állam nemzeti kisebbségeivé válni. Sokan szerettek volna Kanadába vagy az Egyesült Államokba kivándorolni közülük, de erre csak sokéves várakozás után nyílt lehetőség, és akkor sem mindenkinek. A Légióba belépők másik csoportját azok alkották, akik a szovjet megszállás alá került Kelet-Európából indultak Nyugatra 1945 után. Nem csak Kelet-Európából hagyták el tömegesen fiatalok otthonaikat – sokan kerültek a Légióba Németország nyugati megszállási övezeteiből is a kilátástalanság, a munkanélküliség elől menekülve.

A sztálinista időszakban a szovjet blokk vezetőit kényelmetlenül érintette állampolgáraik részvétele az indokínai háborúban, amire vietnámi történészek „francia háborúként” hivatkoznak (a későbbi, amerikai háborúval párhuzamba állítva azt). Az első ellentmondás ideológiai természetű volt, hisz a keleti blokk államai a francia „imperializmus” ellenségeiként állították be magukat, és sajtójuk nap mint nap ostromozta az indokínai háborút, és beszámolt a francia munkásság sztrájkakcióiról, amelyekkel a háborús szállítmányok ellen tiltakoztak. Ezzel együtt a magya-

¹ BIRÓ Aurél: *Magyarok a Francia Idegenlégióban. Az indokínai háborúban (1946–1954) elesettek és a túlélők emlékezete. Adattár a magyar légiósokról.* [k. n.], Budapest, 2024; NÓVÉ Béla: *Patria nostra. '56-os menekült kamaszok a Francia Idegenlégióban.* Balassi Kiadó, Budapest. 2016.

rok, németek, románok és más kelet-európaiak szerepvállalását „Indokina poklában” könnyen el lehetett hallgatni a sajtóban, ahogy a magyar kommunista újságok tették, vagy lehetett egyedi, kivételes esetként, elrettentésként tálnalni a fiatalok szerepvállalását.

A fejtörést leginkább a háború második, 1950-ben kezdődő szakasza jelentette a kelet-európai kormányoknak. 1930-ban Ho Si Minh sikerrel egyesítette (hongkongi emigrációból) az Indokínai Kommunista Pártot, azonban a második világháború végével feloszlatta azt, hogy széles, nemzeti koalíciót hozzon létre a francia fennhatóság elleni küzdelem mellett. Ezzel a lépéssel a vietnámi vezető ugyan eltávolította magát az őt ekkoriban amúgy is elsősorban ázsiai szabadságharcosnak és nem kommunistának tartó Sztálintól, a hadszíntéren viszont jelentős sikereket aratott, és elérte azt is, hogy a vietnámi társadalom jelentős többsége őt tartsa legitim vezetőnek. A fordulatot mégis a kínai polgárháború hozta el Indokínában. 1949-re a kommunista oldal sikerrel zárta le a polgárháborút Kínában, és Mao Ce-Tung nagy erővel szállt be a franciák, illetve vietnámi szövetségeseik elleni háborúba Ho Si Minh oldalán. Erre válaszul Sztálin is elismerte Ho Si Minht mint kommunista vezetőt, és erre utasította a kelet-európai országok kormányait is, amelyek szinte egy időben, 1950 első hónapjaiban elismerték Vietnám függetlenségét. Bár a kínai katonai szakértők, a vietnámi egyenruhában harcoló kínai katonák és a hadiszállítmányok jelentősebbek voltak, mint a Szovjetunió és kelet-európai szövetségesei által nyújtott támogatás, a háborúnak ebben a szakaszában fontos szerepet játszott a kelet-európai légiósok dezertálása is. Az egyik jutalom, amit a vietnámi fél kilátásba helyezett a dezertálók számára, az a hazatérés volt. Bár nyugati emigráns szervezetek tiltakoztak amiatt, hogy Franciaország nem tett lépéseket azért, hogy az idegenlégiósok egy Vietnámmal kötött fogolycsere-egyezmény keretében Franciaországba térjenek haza, ennek több akadály is mutatkozott. Egyrészt a légiósok többsége nem volt francia állampolgár, másrészt sokan azért sem szerették volna a franciáknak való kiadatásukat, mivel ez újabb bevetést jelentett volna egy rendkívül magas áldozatokat szedő háborúban, hisz legtöbbjük még nem

töltötte ki az ötéves szolgálati időt, és sokakat – vészhelyzetre hivatkozva – ezután se engedett leszerelni a Légión.

Az idegenlégiosok hazaengedésében szerepet játszott a kelet-német vezetés, különösen a Német Szocialista Egységpárt ifjúsági tagozatának akkori vezetője, Erich Honecker is, aki részben az Indokínában harcoló németek hazatelepítésével alapozta meg későbbi vezetői karrierjét (4. dokumentum). A légiosok közel felét németek, ráadásul nagyjából munkás származásúak tették ki. Tömeges átállásuktól, amelyre Honecker és a keletnémet szakszervezetek (3. dokumentum) alább közzétett felhívásai is buzdítanak, a francia pozíciók megrendülését várta a vietnámi vezetés. A német légiosok magas arányán kívül az is segítette a hazatérésükről szóló megegyezést, hogy számos olyan német munkásmozgalomhoz kötődő katona is harcolt Vietnámban, akik még 1939 előtt csatlakoztak a Légiónhoz, hogy a náci Németország ellen foghassanak fegyvert. Erwin Borchers szerepe különösen fontos volt. Az egykor nyomdászként dolgozó szocialista Borchers már közvetlenül a második világháború után átállt Ho Si Minh oldalára, vietnámi nőt vett el, megtanulta a nyelvet, és Ho Si Minh a „Harcos” (Chien Sy) nevet adományozta neki. Borchers a vietnámi vezető egyik korai bizalmasává vált, és szerepet játszott az egykori elvtársaival, a keletnémet kommunista vezetéssel való kapcsolatfelvételben is.

Ahogy a közzétett források is utalnak rá, számos eltérés mutatkozott a kelet-európai országok Vietnámmal kapcsolatos külpolitikai aktivitásában a sztálini korszak alatt. Míg az elszigetelt NDK már ekkoriban a diplomáciai izolációból való kitörés lehetőségének látja a harmadik világ felé nyitást, a térség többi országa számára ez korántsem jelentett prioritást, bár Sztálin biztatására elsősorban Koreát, másodsorban Vietnámot is támogatta a szövetséges tábor orvosi szállítmányokkal, szakértői és orvosdelegációkkal, fegyverekkel, illetve diákok befogadásával. Az NDK, Magyarországgal és Romániával ellentétben, az 1950-es évek elején nem a hazatért exlégiosok társadalmi izolációját választotta, hanem felhasználta őket az NSZK-val való versengésben, illetve az imperializmus elleni hazai propagandában (2. és 6. dokumentum). Mivel az idegenlégiosok körülbelül fele német

volt, emiatt Ho Si Minh külön beszéddel fordult a vietnámi hadifogolytáborokból az NDK-ba hazaengedett volt légiósokhoz (5. *dokumentum*). A volt légiósoknak ennek megfelelően be kellett számolniuk indokínai tevékenységükről, elítélve a francia háborút. Volt ugyanakkor olyan német légiós is, akit feltehetően a vietnámi és kínai fogolytáborok német politikai komisszárjainak közbenjárására kizártak a hazatérés lehetőségéből (7. *dokumentum*).

A Magyar Dolgozók Pártjának vezetését is inkább a Franciaországgal folytatott pragmatikus kereskedelmi együttműködés és a Francia Kommunista Párttal való kapcsolatok bővítése foglalkoztatta, mintsem Ho Si Minh függetlenségi harcának felkarolása.² Mivel a térség államai, így Magyarország addig semmiféle kétoldalú diplomáciai vagy kulturális kapcsolatot nem ápoltak Vietnámmal, azokat újonnan kellett kiépíteniük, megfelelő szakembergárda és diplomaták nélkül. Magyarországnak több mint öt évébe telt, míg 1955-ben konzult küldhetett Hanoi-ba; ottani diplomatái pedig a pekingi nagykövetség alárendeltségébe kerültek, ami akaratlanul is reprodukálta Vietnám Kínához fűződő hagyományos alárendelt viszonyát.

Az 1950-es években szolgáló magyar nagykövetek és konzulok többségében a Magyar Kommunista Párt kevésbé befolyásos, alacsonyabb iskolázottságú, francia- és vietnáminyelv-tudás nélküli, munkásmozgalmi hátterű szárnyához tartoztak. Így tőlük semmilyen eredeti kezdeményezés nem érkezett a két ország közötti kapcsolatok elmélyítésére. Safrankó Emánuel konzul eredetileg malomipari munkás volt, a moszkvai Vörös Akadémia végzettje; Szkladán Ágoston kőművesként, Szobek András pedig asztalossegéd-képesítéssel került diplomáciai külszolgálatba. Egyedüli kivétel a frankofón újságíró, Gyáros László volt, aki az 1955 és 1957 közötti turbulens időszakban viselte a hanoi konzuli tisztséget.³

² KECSKÉS D. Gusztáv: A magyar–francia kapcsolatok, 1945–1990. In: HORVÁTH Sándor–KECSKÉS D. Gusztáv–MITROVITS Miklós: *Magyarország külkapcsolatai (1945–1990)*. Eötvös Loránd Kutatási Központ, Budapest, 2021. 409–414.

³ BARÁTH Magdolna–GECSÉNYI Lajos (szerk.): *Főkonzulok, követek és nagykövetek, 1945–1990*. BTK TTI, Budapest, 2016.

A magyar–vietnámi kapcsolatok ellentmondásait jól példázta Dobi István miniszterelnök azonos nevű fiának hányatott életútja. Bár Dobi gyakran fogadta az 1950-es években Kelet-Európát bejáró vietnámi küldöttségeket, s Ho Si Minh is rendszeresen intézett hozzá születésnapj és újévi jókívánságokat, ifj. Dobi István egyike volt azoknak a kelet-európai fiataloknak, akik a második világháború után a Francia Idegenlégióba szerződtek és Ho Si Minh kommunistái ellen harcoltak. Apa és fia viszonya konfliktusokkal volt terhes. Talán ezzel magyarázható, hogy az idősebb Dobi nem túl nagy lelkesedéssel vette igénybe a Magyarok Világszövetsége és a Külügyminisztérium segítségét fia kiszabadítására (9–11. dokumentum). Igaz, a közbenjárást nehezítette, hogy kommunista nyomásra ekkoriban, 1948 elején váltották le a nyugat-európai külképviseltek diplomatáit, amelynek a Dobit segíteni próbáló Ács Tivadar ideiglenes MVSZ-alelnök is áldozatul esett. Saját visszaemlékezése szerint Dobi Vincent Auriol francia szocialista köztársasági elnöktől kérte fia szabadon bocsátását – ennek azonban a francia külügyminisztérium konzuli és központi irattárában nincs nyoma. Az Idegenlégió, a korabeli magyar sajtóban terjedő hírekkel ellentétben (14. dokumentum), nem bocsátotta haza katonáit az anyaországból érkező petíciók hatására, és a fiatakorú légiósokat sem bocsátotta el kötelékéből. Dobi ezzel kapcsolatos visszaemlékezése jó példa arra, hogy a légiósok, illetve családjaik hogyan próbálták különféle, éppen hasznosnak tűnő ideológiai meggyőződéssel palástolni az indokínai zsoldosmúltat. Ifj. Dobi, illetve politikus apja esetében „moszkvai rádió” hallgatása miatti horthysta megtorlás előli menekülés jelenik meg mint meglehetősen átlátszó indoklás:

Éjszaka hangos szóra riadok fel, feleségem szinte acsarkodva beszél a konyhában. Irgalmatlanul szidalmaz valakit, óvatosan kinézek, látom, hogy senki idegen nincs itt, Pista fiammal van valami baj. Éjszakai rádióügyeletes volt az olajgyárban. Egyik barátjával a moszkvai rádiót hallgatták, közben berepülés volt az ország területére, a budapesti rádió leadta a jelzéseket, fiunk mással volt elfoglalva, elmulasztotta a gyár riasztását. Az üzem vezetője és igazgatója tetten érte őket, nyomban intézkedett, hogy a gyár katonai őrsege vegye őrizetbe a két fiút. Valami ide-

iglenes helyre zárták őket, azzal, hogy reggel majd elviszik, katonai bíróság elé kerülnek. Ismerősök segítségével megugrottak az őrizetből, s fiunk most azért jött, hogy bejelentse, mi történt, elbúcsúzzon tőlünk, világgá indul. Hogy hová, azt nem tudja. De máris indul, nehogy itthon találják, ha a gyárban közben felfedezték a szökését, és üldözésére indultak.

– Ne haragudjék – mondja nekem –, amit tettem, azzal még nehezítettem apám amúgy is nehéz helyzetét, de segíteni nem tudok már, a bíróság kezébe pedig nem adom magam, még ha az atyáuristen kívánná, akkor sem.

Tehetetlen és elkeseredett vagyok, káromolom a könnyelműségét, pofon ütném, de az anyja közénk áll, a fiú pedig annyit mond:

– Én csak tiltott híreket hallgattam, mi az én bűnöm ezeknek a szemében ahhoz képest, amit apu csinál?⁴

A nyugati emigrációba került kelet-európaiak, így magyarok esetében ezzel ellentétben az antikommunista motiváció kiemelése jelentett elismerést – nem meglepő tehát, hogy sok emlékirat a globális bolsevizmus elleni küzdelem állomásaként keretezte át az indokínai háborús szerepvállalást.⁵ Ennek az antikommunista narratívának a keleti blokk 1989 utáni összeomlása újabb lendületet adott. Ezzel szemben Sárközy Pál magyarul is megjelent memoárja, számos túlzása ellenére, őszintének mondható annyiban, hogy a légiohoz csatlakozásból nem próbál erényt kovácsolni, vagy egy ideológia mögé bújni, hanem lerészegedését okolja, és azt emeli ki, hogy ezzel tudott legkönnyebben a megszált Ausztriából Párizsba jutni.⁶

A forrásokból kitűnik az itthon maradt női rokonok – anyák, testvérek és feleségek – szerepe a légiosokkal, illetve a francia és hazai hatóságokkal való kapcsolattartásban (12. és 14. dokumentum). A családi szolidaritásra hivatkozva a nők könnyebben mentesíthették magukat az ideológiai alapú megtorlás alól,

⁴ DOBI István: *Vallomás és történelem II.* Kossuth Kiadó, Budapest, 1962. 234.

⁵ Michael KAPONYA. *Die Fremdenlegion in Indochina: Kriegserinnerungen und ein geschichtlicher Überblick.* Epee Edition, Kehl, 2016; János KEMENCEI. *Légionnaire, en avant: de Budapest 1942, à Sidi-Bel-Abbès 1962.* [Légiós, előre: 1942 Budapesttől 1962 Sidi-Bel-Abbésig] Atlante éd., Saint-Cloud, 2000.

⁶ Pál SÁRKÖZY: *Egy teljes élet.* Kossuth Kiadó, Budapest, 2011.

mint a férfiak, emiatt szerepük különösen fontos volt a légiósok hazatéréséért, zsoldjuk és megtakarításaik kifizetéséért való lobbizásban. Sok kelet-közép-európai nő már az 1945 és 1949 közötti átmeneti időszakban kereste nyugati légiósok ismerettségét, és ezeket a társkeresési kísérleteket még a kommunista vezetés alá került Magyarok Világszövetsége se próbálta megakadályozni. Ugyanakkor – ahogy az egyik mellékelt forrásból látszik –, megpróbálták a politikailag lojális nőkkel összehozni a légiósokat, hisz, ahogy a szövetség titkára kiemelte: „kellemesebb egy demokratikusan gondolkodó művelt kislány levelét olvasni, mint holmi kalandornőkkel levelezni” (12. dokumentum). A nők szerepet játszottak a Vietnámmal való korai kapcsolatok kiépítésében is, mintegy ellentételezve a német férfiak szerepvállalását a háború ellenséges, francia oldalán. Ahogy egy keletnémet postás vietnámi kolléganőjéhez írt, cenzúrázott levele mutatja, a keletnémet szakszervezeti és pártvezetés fontosnak érezte, hogy hétköznapi „dolgozók” közötti kapcsolatokként is megjelenjen a diplomáciai szintű kapcsolatfelvétel, még akkor is, ha kevés valódi barátság szövődött is vietnámiak és kelet-európaiak között (1. dokumentum). E levélből az is kitűnik, hogy az állampárt üzeneteit a második világháborúról és a német munkásmozgalom történetéről nem hibátlanul kódolták a dolgozók.

A levéltári források átírásában Pia Katharina Horn segített, míg a német forrásokat (1–8. dokumentum) Lengyel Alexandra fordította magyarra. A magyar légiósok levelezése számos helyesírási hibát tartalmaz, amelyeket az érvényes helyesírási szabályok szerint javítottunk. Az 1. dokumentumban a szögletes zárójelek közötti szövegrészek a névtelen cenzor beszúrásait jelölik, míg az áthúzások – értelemszerűen – a végleges verzióból a cenzor által kihúzott részeket. A további levelekben az érthetetlen, illetve olvashatatlan szavakat szögletes zárójelben kérdőjellel [?] jelöltük. Szögletes zárójelbe tett három pont [...] jelöli az egyes levelekben megadott magáncímeket. Az egyes dokumentumok értelmezésével kapcsolatban felmerülő szükséges kiegészítő információkat az adott forrás címe alatt dőlt betűvel közöljük.

Dokumentumok

1. dokumentum

Egy keletnémet női postahivatali dolgozó, Liesbeth B. cenzúrázott levele Nguyen-Thi-Lam vietnámi élmunkásnőhöz

Bundesarchiv (BArch), DY 34, 5613 A

Gera, 1955. augusztus 10.

Kedves Kolléganőm,
Nguyen Thi Lam!

Kézhez kaptam 1955. június 10-i kedves levelét, és szívből köszönöm sorait, melyek számomra különleges megtiszteltetést, valamint elismerést és jutalmat jelentenek az eddig végzett építő munkáért a munkások és parasztok hatalmának államában. Mélyen megihatottak harcostársaim kedves sorai, ezért engedje meg, hogy életemről néhány szót ejtsek.

1913-ban, munkásgyermekként születtem, és [az 1914–1918-as első világháború miatt] szomorú gyermekkorom volt. Iskolás éveim során tanúja voltam annak, hogyan küzd a munkásság folyamatosan a fennmaradását veszélyeztető állandó fenyegetésekkel szemben. Szabadidőmet a munkásifjúság körében töltöttem. A náci állam és a fasiszták hatalomra kerülése után hamar a szabadságért vívott harcban találtam magam, melyet ~~sajnos néhány akkori munkásvezető gyengesége miatt~~ a fasiszták könnyedén elnyomtak és elraboltak tőlünk. Szeretett gyermekeimmel nyomorban és ínségben éltem a második [világ]háború alatt is, míg végül a [dicsőséges] szovjet hadsereg megszabadított bennünket a fasizmustól, és kezdetét vette a romokból való gigantikus újjáépítés időszaka.

Aktívan bekapcsolódtam a munkába a gerai főpostán mint kézbesítő, és hamar felismertem, hogy a békéért és egységért folytatott harcban a legerősebb fegyver egy egységes, a munkás-ság kezében lévő szocialista sajtó. E felismerés jegyében négyszer kaptam meg az aktivista kitüntetést, és 1955-re ismételten méltán jelöltek erre az elismerésre.

Békés építőmunkánk gyümölcse beérik: köztársaságunk élet-színvonala évről évre javul szeretett elnökünk, Wilhelm Pieck⁷ vezetése alatt.

Árcsökkenések, adókedvezmények, lakásépítések, óvodák, úttörőtáborok, üdülőhelyek, kulturális intézmények és egyéb szociális létesítmények jöttek létre. Én magam például az elmúlt években nyaralhattam a Szász Svájcban⁸ és a Balti-tengernél, és 1955. július 23. és augusztus 8. között a nemzetközi nyaralási csereprogram keretében repülőgéppel utaztam baráti országunkba, a Bolgár Népköztársaságba, Szófiába.

Mindez régen, különösen a háború alatt, elképzelhetetlen lett volna. Ezért mindnyájunk közös kívánsága – a koncentrációs táborban elhunyt [meggyilkolt] Ernst Thälmann⁹ szellemében – hogy világ proletárjai egyesültek: [éljetez minden néppel békében és barátságban!]

Aláírás

Géppel írt és kézírással javított eredeti dokumentum, 1955.

⁷ Wilhelm Pieck (1876–1960) német kommunista politikus, az NDK 1949-es megalakulása után haláláig az állam első elnöke.

⁸ Szász Svájc (Sächsische Schweiz) a mai német–cseh határnál fekvő, különleges sziklaformációiról híres kirándulóhely.

⁹ Ernst Thälmann (1886–1944) német kommunista politikus, 1929 és 1933 között Németország Kommunista Pártja (KPD) főtítkára. 1944. augusztus 18-án – Hitler parancsára – agyonlőtték a buchenwaldi koncentrációs táborban.

*2. dokumentum***Werner Stage egykor Vietnámban harcoló keletnémet légiós levele a Vietnámi Demokratikus Népköztársaság Hadseregének Parancsnokságához**

BArch, DY 34, 5613 A

Jüterbog, 1954. szeptember 4.

A Vietnámi Demokratikus Népköztársaság Hadseregének Parancsnokságához

Kedves Harcostársak!

A vietnámi fegyverszünet: A kemény háború, minden szenvedésével együtt, véget ért, és egy új korszak kezdődött szeretett országuk számára, a rehabilitáció ideje. Mi, akik korábban a Francia Idegenlégió harcosai voltunk, majd később a vietnámi Népi Hadseregben harcoltunk, örömmel látjuk, hogy népük elérte a békét, azt a célt, amelyet hosszú és kemény évek során keresett. De mi nem felejtettük el az ígéretünket sem, amelyet az Önök zászlói előtt tettünk, hogy mindig a béke partizánjaiként és a népek közötti barátságért harcolunk. Legnemesebb kötelességünk, hogy beszéljünk népünknek az Önök harcáról, és küzdjünk a mi szeretett országunk újraegyesítéséért is.

Úgy gondolom, hogy mi, akik Önöknél új emberekké váltunk, a munka és az újjáépítés polgárai, nagy felelősséget viselünk, hogy végső győzelemig tartó harcot vívjunk. A vietnámi nép esélyt adott több ezer németnek, akik még az imperialista oldalon harcoltak, hogy megmentseik életüket, és hazatérjenek országunkba. Hálásan köszönöm mindezeket a tetteket. És újra megígérem maguknak, hogy mindig az maradok, akivé Önöknél lettem.

Sokan közülünk megértették, hogy Önök sokat segítettek népünknek az újraegyesítésért folytatott harcban. Nagy mozgalom indult a munkások és az értelmiség körében, hogy segíteni tudjanak Önöknek.

Itt, a demokratikus Németországban, szolidaritási szervezetet hoztunk létre a vietnámi és a koreai nép számára.¹⁰

Géppel írt eredeti dokumentum, 1954.

3. dokumentum

A harmadik Világszakszervezeti Kongresszus felhívása

BArch, DY 34, 5613 A

Bécs, 1953. október 20.

Minden német katonának a francia gyarmati erők soraiban!
Minden német idegenlégiónak!
[...]

Társaim!

Önökhöz fordulunk, szüleik, feleségeik, testvéreik és barátaik, valamint minden dolgozó nevében:

Ez a szörnyű és áldozatokkal teli háború, amelyben részt vesznek, csupán a nagy francia és amerikai cégek, bankok és ültetvényesek érdekeit szolgálja. Ugyanezek a hatalmak azok, amelyek ma is a német nagytőkével együtt megakadályozzák szeretett német hazánk újraegyesítését. Az Önök részvétele ebben a háborúban nemcsak Vietnám ellenségeit segíti, hanem Németország ellenlábasait is. Ismerjék fel a tévedésüket! Cselekedjenek tisztességes németekként!

¹⁰ A Nemzeti Front Nemzeti Tanácsa (Nationalrat der Nationalen Front) mellett működő, 1950-ben létesített Korea Segélybizottságot (Korea-Hilfsausschuss) a Német Szocialista Egységpárt (SED) vezetésének 1954-es döntése alapján szervezték át Szolidaritási Bizottság Koreáért és Vietnámért (Solidaritätsausschuss für Korea und Vietnam) néven.

A német nép azt mondja Önöknek:

Kövessék azon ezer társuk példáját, akik már Önök előtt csatlakoztak a vietnámi felszabadító hadsereghez, és hazatértek szeretett hazájukba!

Gondoljanak családjukra, amely évek óta vágyakozik és vár Önökre!

Már sok egykori idegenlégiós katona visszatért szeretett német hazájába. Most újra a családjuk körében élnek és tisztességes munkásként élik életüket.

Ezért vessenek véget részvételüknek ebben a tisztátalan háborúban!

Tegyék le a fegyvert, és így megnyithatják maguk előtt az utat a német haza felé!

A teljes német delegáció a 3. Világszakszervezeti Kongresszuson

aláírta: Herbert Warnke

Géppel írt eredeti dokumentum, 1953.

4. dokumentum

Felhívás a Vietnámban harcoló német idegenlégiósokhoz

BArch, DY 34, 5613

Német katonák Vietnámban!

A német ifjúság nagy figyelemmel kíséri a vietnámi nép harcát Ho Si Minh vezetésével a francia imperializmus és annak zsoldoshadserege ellen.

A francia háborús fogság nehéz helyzetét kihasználva, a francia imperializmus ügynökei Önöket is arra kényszerítették, hogy csatlakozzatok az idegenlégióhoz. Azonban a továbbiakban a lé-

gióhoz tartozásuk nem összeegyeztethető nemzetünk jövőjével és tisztességével.

A francia imperialisták, akiknek a szolgálatában az életüket kockáztatják, azok, akik a német egység és béke ellenségei. Mint az amerikai imperializmus segédjei és üzleti partnerei, segítenek Nyugat-Németország gyarmattá tételében. Ugyanezeket a terrorintézkedéseket alkalmazzák a hősiess viétnámi néppel szemben, amelyek célja, hogy megakadályozzák népünk felemelkedését a békés nemzetek közé. Mindeközben Németországban egyre erősebbé válik a nép ellenállása.

Az ellenállás központja a Német Demokratikus Köztársaság Nemzeti Frontja.¹¹ Ők elkötelezettek amellett, hogy minden demokratikus és hazafias erőt mozgósítva, amelyek a Német Demokratikus Köztársaságban gyökereznek, felszabadítsák Németországot az amerikai, angol és francia imperializmus elnyomása alól.

1950 pünkösdjén Berlinben, Németország fővárosában, a háborúra uszító amerikaiak és azok cinkosai ellenében több mint ötszázezer fiatal német békeharcos vonul fel.¹² Ők megmutatják az imperialistáknak, hogy a német ifjúság eltökélte, hogy kiharcolja Németország egységét és nemzeti függetlenségét.

Németország nem sülyedhet gyarmati szintre. Nem szabad, hogy a fiatalok hátat fordítsanak hazájuknak azzal, hogy továbbra is a légióban maradnak.

Csak az a közös ellenség kell, hogy meggyőzze Önöket, hogy a német nép és a hősiess viétnámi ifjúság igazságos harcot vív a saját országuk nemzeti függetlenségéért, és hogy minden német

¹¹ A magyar Hazafias Népfronttal párhuzamba állítható politikai gyűjtőszervezet. 1949. október 7-én alapították, a Népi Kongresszusból (Volkskongreß) alakult ki, amely a Szovjet Megszállási Övezetben (SBZ) működő politikai pártok és tömegszervezetek gyűjtőszervezete volt az SED vezetése alatt. Jelszava a „Minden becsületes német összefogása” (Sammlung aller aufrechten Deutschen) volt.

¹² A *Szabad Nép* beszámolója szerint a tervezett 500 000 helyett 700 000 tüntető jelent meg az 1950. május 27-i tüntetésen. KENDE Péter: Hétszázezer német fiatal diadalmas béketüntetése a berlini Ifjúsági Találkozóán. *Szabad Nép*, 1950. május 31.

számára méltatlan, hogy továbbra is zsoldos szolgálatot teljesítsen ezen nép ellen.

Ismerjék fel, hogy a Német Demokratikus Köztársaság kormánya felkínálta Önöknek a visszatérés lehetőségét népünk körébe. Bárki, aki most elhagyja az idegenlégiót, élhet a Német Demokratikus Köztársaság amnesztiájával és otthon munkát, kenyeret talál.

Mi, kétmillió fiatal német nevében, felhívjuk Önöket:

Ne hagyják magukat tovább zsoldosként kihasználni a vietnámi nép ellen!

Fordítsák fegyvereiket Németország ellenségei, a francia, angol és amerikai imperializmus kiszolgálói ellen!

Menjenek egyénileg és közösen, fegyvereikkel együtt, a vietnámi szabadságharc katonáihoz, ahol már sok volt német légióst találni!

Küzdjenek a vietnámi nép elnyomói ellen!

Ezzel a harccal Nyugat-Németország imperialista elnyomói ellen is harcolnak!

Fogadják el a Német Demokratikus Köztársaság kormánynak ajánlatát! Térjenek haza! A Német Demokratikus Köztársaságban az ifjúság számára minden területen lehetőség van a társadalmi felemelkedésre!

Német katonák, Kína példája megmutatja, hogy a világ fejlődését nem lehet megállítani!

Az imperialisták oldalán csak a tömegsír vár Önökre!

Vessenek véget a zsoldoslétnek!

Ha a vietnámi nép francia imperializmus alóli felszabadításáért harcolnak, akkor egyben Németország szabadságáért és jövőjéért is fegyvert fognak.

A Szabad Német Ifjúság Központi Tanácsa

aláírta: E. Honecker

Géppel írt eredeti dokumentum, dátum nélkül [1951–1952]

5. dokumentum

Ho Si Minh üdvözte a hazatérő idegenlégiósoknak

BArch, DY 34, 5613 A

Kedves Barátaim!

Most már elégedettek lehetnek, hogy véget vetettek annak a kevésbé tisztességes szerepnek, amit a francia gyarmati uralom szolgálatában töltöttek be a vietnámi nép ellen, és hogy hamarosan újra otthon lesznek szüleiknél, feleségüknel és gyermekeiknél.

Míg itt tartózkodtak nálunk, igyekeztünk a lehető legkedvezőbb anyagi körülményeket biztosítani az Önök számára. Ha nem volt minden tökéletes, az a francia gyarmati uralkodók hibája, akik mindenáron igyekeztek nekünk szenvedést okozni. Ennek ellenére azt kérjük, bocsássonak meg nekünk.

Ne feledjék el távozásukkor elmondani korábbi bajtársaiknak az idegenlégióban, hogy mit kell tenniük. Ügyeljenek hazautazásuk során a példamutató önfegyelemre, hogy mindenütt azt mondják: „Kiváló fiatalok”, és hogy emléük jó és tartós maradjon. Ha hazaérnek, üdvözlőjük családjukat Vietnám népe nevében.

Azokat, akiknek idős szüleik és kisgyermekük vannak, kérjük, üdvözlőjük őket Ho bácsi szívélyes üdvözetével.

Viszontlátásra hát, kedves barátaim, fiataljaim, kívánok mindenkinek jó utat, jó egészséget.

Ho Si Minh!

*Géppel írt, német nyelvű eredeti dokumentum, dátum nélkül
[1951–1952]*

6. dokumentum

Egy német légiós élménybeszámolója

BArch, DY 34, 5613

Egy nagyobb helyőrségnél tartózkodtam, amelynek neve Jen Cu Ha volt.¹³ Az helyőrségünk 43 európai és 13 francia katonából állt. Azonban közülünk a legtöbben németek voltak. Minden katonai támaszpontnak egy szektort őrizve kellett járőrszolgálatot teljesítenie, így szinte mindennap a közeli falvakban kóboroltunk. De mindig eredménytelenül. Többnyire a vietnámi hadsereg partizánjai futásra kényszerítettek minket. Így már az első két napon veszteségeink voltak. Egy cseh bajtársunk haslövést kapott, és a kórházban meghalt, egy német pedig comblövést. A felszerelésünk napról napra egyre rosszabb lett, mivel nem kaptunk utánpótlást. Folyamatosan vártuk, hogy a levegőből ételt kapjunk, de sajnos hiába. Nagy örömeinkre két Dakota típusú repülő¹⁴ látunk megérkezni a helyőrségünkhöz, és készülni kezdtünk, hogy begyűjtsük azokat a ládákat és dobozokat, amelyeket ledobtak. De amikor odaértünk a ledobóhelyhez, csak káromkodás és szitkozódás hallatszott, mivel lőszert és hadianyagot kellett cipelni. Így a hangulatunk és morálunk nagyon visszaesett. Az összes környező helyőrséget elfoglalta a vietnámi felszabadítási hadsereg, és mi is minden pillanatban támadásra számítottunk. Az éjszaka folyamán, december 5–6. között, elérkezett a pillanat. Pontosan éjfélkor pokoli támadás vette kezdetét. Géppuskáink már az első néhány percben besültek, és egy óra kemény harc után a helyőrségparancsnokunk leállította a tüzet. De senki sem merészkedett ki a bunkerekből. Én is félttem. Amikor végül óvatosan kijöttünk, épp az ellenkezőjét tapasztaltuk, mint amit a légióban mondtak

¹³ Yen Cu Ha helyőrsége ellen 1951. június 5-én indítottak támadást a Viet Minh csapatai. A helyőrség több ízben gazdát cserélt, végül az Idegenlégió csapatainak sikerült visszafoglalnia azt.

¹⁴ A Dakota a Douglas Aircraft Company által kifejlesztett utas- és teherszállító repülőgép volt, amelyet széles körben használtak a második világháborúban csapat- és teherszállító feladatokra is. A gép licence alapján Japánban és a Szovjetunióban is gyártottak Dakota típusú repülőgépeket.

nekünk. Ahelyett, hogy levágták volna a fejünket és megkínoztak volna minket, a sebesültjeinket azonnal kórházba szállították. Igen, jól felfegyverzett katonákat láttunk, akik olyan fegyelmet és morált mutattak, amit a gyarmati csapatok nem tudnak felmutatni. Nem lázadók és banditák voltak, hanem férfiak, akik a békéért és a függetlenségért, országuk boldogságáért és jólétéért harcoltak.

Heinz Vendeki

Géppel írt eredeti dokumentum, dátum nélkül [1952–1953]

7. dokumentum

Jellemrajz Wolfgang Rix vietnámi fogságba esett német származású idegenlégiósról

BArch, DO 1 9125

A bizonytalan szerzőtől származó jellemzés egy vietnámi fogságba esett német légiós Kelet-Németországba való hazatérésével kapcsolatban elemzi Rix viselkedését.

Korábban Rix elégedetlen volt a kínai vezetőkkel és a kormánnyal. Fegyelmetlen volt és elégedetlen a helyzetével, nem mutatott érdeklődést a megbeszélések, és ideológiai képzések iránt, vagy hogy bármi pozitívat tegyen.

Azt mondta: „nem vagyok kommunista”. Szimpatizált a rossz elemekkel, és támogatta a téves nézeteiket.

Miután tanulmányozta az ázsiai és csendes-óceáni békekonferencia dokumentumait, javult a magatartása. Ellentétben a korábbiakkal, most már elégedett a jelenlegi életével, és jobb fegyelmet tanúsít. Azonban még mindig ingadozó a viselkedése. Néha jól viselkedik, néha kevésbé.

Géppel írt eredeti dokumentum, dátum nélkül [1951–1952]

8. dokumentum

Bucsi László légiós, ifj. Dobi István által is aláírt levele a Magyarok Világszövetsége részére

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

Saigon, 1947.12.4.

Mélységesen Tisztelt Alelnök Úr!

Megkaptam nov[ember]. 21-én keltezett levelét, amelyből a felvilágosításokat a többi magyar honfitársaim nevében is nagyon szépen köszönöm [...] Köszönöm azokat a képeslapokat is, amelyeket a címemre szíveskedtek elküldeni. Lehet, hogy még ezeket az újságokat, amelyeket már postára adtak, még itt, Indokínában kézhez kapom, de mindenesetre ezen levelem megkapása után ne küldjenek több csomagot, mer[t] a jövő év január végén, avagy febr[uár]. elején lejár az indokínai szolgálatom, és visszamegyünk állítólag Franciaországba vagy Afrikába.

Ezzel a visszamenéssel kapcsolatban van egy tervem, illetve tervünk, egy másik honfitársammal, amit Önökkel is szeretnék közölni. Tudniillik, ha Franciaországba megyünk vissza, akkor az az egyetlen elhatározásunk, hogy a legelső szökési alkalommal megszökünk.

Különben annak a honfitársamnak a neve, akivel a tervet elhatároztuk, Dobi István, a Dobi István volt földművelésügyi miniszter és a mostani Kisgazdapárt elnökének fia.

Most az Önök véleményét vagy tanácsát szeretnénk kérni. Melyik volna ajánlatosabb:

Átszökni Olaszországba és [?] keresztül Magyarországra?

Vagy egyenesen Franciaországon keresztül Németországba, és onnan tovább haza?

Avagy tudnak tenni valamit a magyar követség[en] Párizsban, [ha] civil ruhában elmennénk hozzájuk?

Mindenesetre az Önök tanácsát fogjuk tartani a legkedvesebbeknek, és lehetőleg azok szerint fogunk cselekedni.

Természetesen ez az ügy csak mi közöttünk fog maradni, nehogy valami baj következzen belőle.

Most többet nem írok, válaszukat várva maradunk harctársi tisztelettel és üdvözlettel:

Bucsi László
ifj. Dobi István

[Cím]

Kézzel írt eredeti dokumentum. Keltezése: 1947. december 4.

9. dokumentum

Ács Tivadar levele id. Dobi Istvánhoz

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

Doby [sic!] István úrnak,
államminiszter,
BUDAPEST
Simmelweiss-u. 1.

Kedves Barátom!

Mint bizonyra tudod, a vezetésem alatt álló Magyarok Világszövetsége¹⁵ igen intenzíven foglalkozik a francia gyarmati legióban szolgáló fiatal honfitársaink ügyével. Leszerelésük érdekében utóbb sikerült komoly eredményeket elérni, és hisszük, hogy a Te fiad leszerelése ügyében is történik döntés. Azonban fiad és egy-két fiatalkorú bajtársa igen türelmetlen, és bizalmasan elárulhatom Neked, hogy a szökés gondolatával foglalkoz-

¹⁵ Ács Tivadar (1901–1974) 1945-től 1948-ig vezette ideiglenes alelnökként az 1938-ban alapított Magyarok Világszövetségét mint a Külügyminisztérium munkatársa. 1948-ban a Külügyminisztériumban lezajló politikai fordulat során leváltották állásából.

nak, ami igen nagy kockázatot jelent, és teljesen kilátástalan. Tőlünk kértek tanácsot, és mi a leghatározottabban lebeszéltük és biztosítottuk őket, hogy ügyük a legjobb úton van, és közeli leszerelésük remélhető. Ez egyébként azok esetében, akik a szerződés aláírásakor még 18-ik életévüket nem töltötték, a legkomo-lyabb meggyőződésünk.

Tisztelettel arra kérünk, hogy ránk való hivatkozás nélkül, és anélkül, hogy ezt az értesítést vetted, légy szíves, fiadnak leg-sürgősebben repülőpostán levelet írni, és határozottan lebeszélni minden olyan lépésről, mely csak további szenvedéseket hozhat. Közöld vele, hogy több fiatalokú társát már leszerelték, és az ő ügye is elintézés alatt van.

Magánúton arról értesültem, hogy a külügyminisztérium in-tervenciója révén máris utasítás érkezett fiad csapatparancsnok-ságához, hogy megkülönböztetett figyelemmel legyenek iránta.

Igaz barátsággal:

/Ács Tivadar/ i. v. alelnök.

Géppel írt eredeti dokumentum, dátum nélkül [1948. január 7.]

*10. dokumentum***Id. Dobi István hivatalának levele Ács Tivadarhoz**

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

FÜGGETLEN KISGAZDA-, FÖLDMUNKÁS- ÉS POLGÁRI PÁRT
ORSZÁGOS KÖZPONTJA BUDAPEST, IV.,
SEMMEIWEIS-UTCA 1.
TELEFON: 182-260.
Elnöki Hivatal,

BUDAPEST, 1948. január 13.

Ács Tivadar ügyvezető alelnök úrnak, Budapest,

Kedves Barátom!

F. hó 7-iki leveledet igazán hálásan köszönöm. Fiamnak írtam, hogy most már legyen türelemmel, habár én is félek, nehogy valami meggondolatlanságot kövessen el.

Közben kinn Párizsban is a külügyminisztériumban intézik az ügy végleges befejezését.

Szíves jóindulatodat ismételten megköszönve, vagyok
szívélyes üdvözléssel:

Dobi István
országos pártelnök,
v. államminiszter.

Géppel írt eredeti dokumentum.

*11. dokumentum***A földművelésügyi miniszter titkárának válasza a Magyarok Világszövetsége részére**

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

Budapest, 1948. augusztus 5.

Magyarok Világszövetsége
t. Elnökségének,
Budapest.

Miniszter Úr fia ügyében intézett levelükre az alábbiakat hozom Miniszter Úr távollétében az ő megbízásából szíves tudomásukra:

Miniszter Úr István fia jelenleg Afrikában van.

Címe:

M.L.E. 31.196

D.C.R.E. C.P.2.

Sidi-Bel-Abesz

Algir. Afrik.

Da-nord.

Leszerelési okmányai rendben voltak, és úgy volt, hogy hazarendik, szabadságot is kapott, azonban a szabadság letelte után parancsnoksága mégsem engedte el.

Miniszter Úr nagyon kéri a t. Elnökséget, hogy amennyiben módjukban áll, szíveskedjenek fia mielőbbi hazahozatala érdekében lépéseket tenni és az eredményt vele közölni.

Tisztelettel

/dr. Kovács Géza/
miniszteri osztálytanácsos.

Géppel írt eredeti dokumentum.

*12. dokumentum***A Magyarok Világszövetségének levele F. Béla idegenlégióshoz
1949-ben**

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

1949. április 22.

Kedves Honfitársunk!

Március 27-én kelt levelét megkaptuk, és igyekszünk az abban foglaltakra válaszolni. Napilapokat keresőleg minden hónapban küldünk, de sajnos többen írják, hogy nem mindig kapják meg a küldeményt. Regények nem állnak rendelkezésünkre, s így azt nem küldhetünk, azonban igyekszünk többször napilapot küldeni.

A Magyar Vöröskereszt tudomásunk szerint csak hadifogolyügyekben jár el, azonban utánanézőnk a dolgoknak, és felhívjuk az illetékesek figyelmét az Önök kívánságaira.

Kedves Honfitársunk! Ön, úgy látszik, az ott eltöltött egyhangú és örömtelen napok hatása alatt írja azt, hogy mi megvetjük Önöket. – Nem, mi csak a gyilkos hazaáruló fasisztákat és az ország rombolását elősegítő nyilasokat vetjük meg. Mi nagyon is megértjük az Önök helyzetét, és azért igyekszünk is lehetőségeinkhez képest segítségükre lenni.

Kívánságának, ami a levelezést illeti, máris eleget teszünk, egy kedves, művelt magyar leány címét közöljük Önnel, aki szívesen veszi fel a kapcsolatot idegenbe szakadt Honfitársunkkal. Nem orvostanhallgató, de valószínűnek tartjuk, kellemes lesz a vele való levelezés.

Címe: ZS. HEDVIG, Budapest, VII. [...] Írjon a címére, és Ő majd válaszol Önnek. Nem tartjuk megfelelőnek az újsághirdetés útján szerezni levelezőpartnert, mert esetleg olyan nők is írnának, akik csupán kalandvágyból vennék fel a kapcsolatot. Mi azt hisszük, Önnek kellemesebb egy demokratikusan gondolkodó

művelt kislány levelét olvasni, mint holmi kalandornőkkal levelezni. Ha van fényképe, levelében küldjön.

A csomagküldéssel kapcsolatban az a megjegyzésünk, ez az első eset, hogy valaki azt írja, mi nem engedünk be csomagot. Valószínűleg valami tévedés van, mert mi beengedünk csomagokat, csak az a kérdés, hogy az az ország, ahonnan Ön el akarja küldeni, beleegyezik-e a kiküldésbe. Erre vonatkozóan érdeklődjön az ottani hatóságoknál.

Válaszát várjuk, és amennyiben valami kívánsága lenne, forduljon hozzánk bizalommal.

Honfitársi üdvözlettel:

MAGYAROK VILÁGSZÖVETSÉGE
Vári Rezső titkár

Géppel írt eredeti dokumentum, 1949. április 22.

13. dokumentum

Magyar idegenlégiósok segítségkérése a Magyarok Világszövetségétől

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

27 névtelen idegenlégiós magyar fiú 1948. július 27-én kelt, a mai napon a Magyarok Világszövetségéhez érkezett levelének szó szerinti másolata.

Budapest, 1948. augusztus

Tisztelt Magyarok Világszövetsége! Bocsánatot kérek, hogy zavarom Önöket, de kezembe került az Önök címe, és többed-magammal elhatároztuk, hogy írunk. – Itten¹⁶ néha, amikor

¹⁶ Indokínában.

van egy kis időnk, összejövünk egy kicsit, ilyenkor énekelünk és beszélgetünk, de legtöbbször inkább vitatkozunk. A vita tárgya nem más, mint hogy miként fogunk hazajutni, de minél előbb, és hogyan, mert amit itt hallani híreket, azok nagyon rosszak. Volt már, aki hazament, többen is ismertük őt, tőle semmi hírt nem hallottunk, de mástól igen. Hogy amikor átlépte a határt, elfogták és nagyon rövid időn belül el is ítélték 10 évre. Meg hogy aki hazamegy, mind így jár. Most kérдем Önöket, meri kér[n]i valaki a leszerelését az ilyen hírek után? Ugye nem. Még ha meg is kérdeznék, akkor sem meri azt mondani, egyenesen, [...] Ugye senki sem meri kérni? Önöknek pedig udvariasan megmondják, hogy megkérdezték ezt vagy azt a magyar légióst, akiket Önök kértek, de az úgy nyilatkozott, hogy nem óhajt leszerelni, csak a szüleik kérik. Ugye megértik, hogy miért mondja azt, hogy nem akar leszerelni, inkább elpusztul lassan, mint valamelyik büntetőszigeten. Ez az oka ennek. Most megint itt vitatkozunk, hogy írunk Önöknek levelet, és talán tudnak gyors intézkedést tenni ebben az ügyben. Itt ülünk 27-en elkeseredve, és akárhová is megyünk, mindenhol azt látjuk az összes magyarok között, hogy szeretne mind hazamenni. Mert megmondom, talán a legtöbbször csak az a bűne, hogy Horthy-katona volt, szóval magyar, azért kellett eljönni, szóval olyan is, aki megérdemli a büntetést, de a 90%-a nem. – Uraim, Önökhöz fordulunk az utolsó vigasz és mentséghez, mert ha addig várunk, amíg az 5 évünk letelik, azt hiszem, kevés lesz azoknak a száma, aki hazajut, mert elpusztul az indochinai pokolban. – Kérjük Önöket, segítsenek minél előbb. Tisztelettel 27 magyar fiú.

Ami a borítékon van címzés,¹⁷ erre ne írjanak, mert ez nem létezik. Mert ha ez a levél nem jut el Önökhöz, hanem máshol akad meg, az, aki írta, azt biztos fejbe lövik. Önök a választ hivatalos formában küldjék, hogy minden magyar megtudja. Isten segítse magukat a gyors intézkedésben.

Géppel írt eredeti dokumentum.

¹⁷ A borítékon lévő – hamis – címzés: Leg. Salamon Jolán, M 49347. S.P.71072. T.O.E.

14. dokumentum

K. Zsigmondné levele a Magyarok Világszövetségéhez

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

Békéscsaba, 1948. évi március hó 1-én,

Kedves „Magyarok Világszövetsége”!

Felvilágosítás-kérés [céljából], illetve segítségért fordulok Önökhöz.

Két húgom van, mindkettőnek a vőlegénye a francia idegenlégió kötelékében, Indokínában teljesít szolgálatot. Most az idősebb húgom, az Aranka kapott levelet a vőlegényétől, melyben megadta az Önök címét, azzal a közléssel, hogy Önökhöz forduljunk segítségért, mert ha ők ott kinn megpróbálják ezt kérni, az alakulatnál egyenesen kinevetnék őket. Bár megírtuk nekik azt, hogy onna[n] küldjék el a kérvényt az Önök címére, de a mostani levelükben azt írják, hogy ez is lehetetlenség, mivel a levél cenzúrán megy át.

A Szövetség közzétett egy cikket a napilapokban, még karácsony előtt, hogy sikerült a francia kormánnyal megegyezni, és három hónapon belül az összes magyarok hazatérhetnek, először ugyan a 18 év aluliak, s így sorban,¹⁸ de olyan jó volna ezt biztosra tudni.

Nagyon kérem segítségüket, hogy az idő lejártá előtt haza sikerülne haza [sic!] jönniük. Aranka húgom öt éve vár már a vőlegényére, kinek ideje 1948. év augusztus hó 27-én járna le rendes körülmények között.

[...]

¹⁸ Nem tudhatjuk bizonyosan, milyen közleményre gondolt a levélíró. Ugyanakkor a lapokban szilveszterkor megjelent egy, a Magyar Országos Tudósítón keresztül kiadott, az MVSZ-re hivatkozó közlemény: „A Magyarok Világszövetsége jelenti, hogy eljárásának eredményeként megkezdődött a francia gyarmati légió indokínai osztagaiban a magyarok leszerelése. Egyelőre azokat szerelik le, akik elszerződésük alkalmával még nem töltötték be 18. életévüket.” – Leszerelik az idegenlégióban szolgáló magyarokat. *Szabadság*, 1947. december 31.

Ajánlott-levélhez válaszbélyeget mellékelek, s nagyon kérem mielőbbi szíves értesítésüket arra nézve, hogy milyen úton lehet ezt az ügyet elintézni? Esetleg milyen iratokra volna szükség, hogy be tudjuk szerezni.

A felmerült költséget természetesen kérem közölni, hogy azt azonnal megtéríthessem.

A mielőbbi válasz reményében

köszönti Önöket:

Dr. K. Zsigmondné

Békéscsaba [...]

Kézzel írt eredeti dokumentum.

15. dokumentum

A Magyarok Világszövetségének levele az Indokínában szolgáló

B. Lajos légióshoz

HU-MNL-OL, P 975, 137 d. 28/c. tétel

Mélyen tisztelt Honfitársunk!

Megkaptuk január 27-én kelt megtisztelő sorait. Öröm volt számunkra, hogy Önnek örömet okozhattunk a Kossuth évkönyv megküldésével. A jövőben is gondolni fogunk a légionistákra, és ha csak módját ejthetjük, azonnal küldünk olvasmányos könyveket. Meghat bennünket az a mély tűzű hazafiság, ahogy szeretettel gondol hazájára, és nem hiszi el azokat a rágalmatokat, amelyeket a magyar haza ellenségei rászórnak. Mert mi történt Magyarországon? A százezer holdas földeket felosztották a nép között, és a nagyvállalatokat, amelyek [sok] ezer embert zsákmányoltak ki, államosították. Azonkívül a nép hozzáfogott azoknak a szörnyű rombolásoknak helyrehozásához, amiket a németek okoztak nekünk. Ön nagyon jól tudja, hogy amikor a németek kivonultak, felszaggatták a vasúti síneket, felrobbantották a hidakat, épületeket, elhajtották állatállományunkat, és elpusztí-

tottak mindent, ami érték volt. Ezt a szörnyű rombolást most nekünk kell jóvátenni, és megteremteni egy új Magyarországot, mely a dolgozó tömegek hazája lesz. Csak azok szidhatják ezt az országot, akik valaha ezerholdasok voltak, és hatalmas gyárvállalataik voltak, de az egyszerű dolgozó emberek csak nyertek a demokratikus államrendben, mert hiszen mindaz, ami történt, őértük történt. Természetesen nem megy minden a legsimábban, de ne felejtsek el, hogy egy hosszú és rettenetes háború után vagyunk, nekünk kell megfizetni a háború minden terhét, végrehajtani az újjáépítést és [viselni] az új társadalmi berendezkedéssel járó összes közterheket. Ennek dacára a világ bámulatát érdemeltük ki a hatalmas újjáépítési tevékenységgel, és mindazok a honfitársaink, akik eljöttek a centenáriumi ünnepségekre, a legnagyobb elégedettséggel szólottak a látottakról. Akik most lépnek be a francia gyarmati légióba, rendszerint van okuk arra, hogy ne térjenek vissza, és azzal kárpótolják magukat, hogy rágalmozó híreket terjesszenek Magyarországról. Természetesen ezekből a hírekből semmi sem igaz, és a nép országa épül, és boldogan várja vissza mindazokat, akiket a nagy történelmi szélvihar elsodort Magyarországról.

Az Önök ügyében is, úgy mi, mint a magyar kormány, lehetőleg mindent elkövet, hogy lehetőleg [sic!] mielőbb hazatérjenek, és kivegyék részüket az újjáépítés munkájából. Ha bármire szükségük van, írjanak nekünk, és mi készséggel állunk az Önök szolgálatára.

Budapest, 1948. március 23.

Honfitársi üdvözléssel:

Magyarok Világszövetsége
ü. v. alelnök.

Géppel írt eredeti dokumentum. 1948. március 23.